

»KATANGUT«

Af Poul Madsen

Denne ekspedition var ikke ude efter store videnskabelige resultater og store be-
drifter, men det væsentligste ved ekspeditionen var at formidle et møde mellem en
gruppe unge danske og et udsnit af den grønlandske befolkning samt at lade de dan-
ske roverspejdere lære den grønlandske vildmark at kende.

For grønlænderne var det noget enestående med disse unge roverspejdere, der
kom til dem – efter mange dagsrejser – til fods gennem vildmarken, og for ekspedi-
tionsdeltagerne skabte man gradvis den situation, som fik ekspeditionen til at leve op
til sit navn „Katangut“ – ekspeditionen. Man lod dem først lære den grønlandske
natur at kende, dernæst mødte de den grønlandske befolkning på et lille udsted for
så senere at møde et grønlandsk bysamfund i stærk vækst og udvikling.

Spejderbevægelsen har gennem de sidste 15 år været i stadig vækst i Grønland, og
vi ved alle, hvor stor betydning spejderarbejdet – og andet ungdomsarbejde – har
for den opvoksende ungdom.

Grønlandske spejdere har gennem de senere år deltaget i lejre og førertræninger
i Danmark – og jeg har selv haft grønlandske spejdere med til verdensjamboreer i
England og Grækenland, hvor de har mødt unge fra alverdens nationer.

De indtryk og inspirationer, spejderne har fået på disse rejser, – og den nære kon-
takt man har med spejderarbejdet i Danmark – har sat sig dybe spor i det grønland-
ske spejderarbejde. Sammen med den grønlandske kultur, åndsliv og særlige ark-
tiske livsbetingelser har man opbygget det grønlandske spejderarbejde, vi kender
i dag – og som de fleste steder ledes af dygtige unge grønlændere, der målbevidst
har været med til at give spejderarbejdet det grønlandske særpræg.

Da jeg for 4½ år siden afviklede mine forskellige foretagender i Grønland og
rejste til Danmark – efter 16 rige og lykkelige arbejdsår – havde jeg et stort ønske,
som jeg gerne så opfyldt engang. Det var at se en stor flok unge danske spejdere –
sammen med grønlandske spejdere – vandre gennem de grønlandske fjelde og opleve
den storslåede natur på nærmeste hold og samtidig komme i kontakt med den grøn-
landske befolkning.

Vildmarkslejr.

Foto: Torkel Stentorp.

I Danmark mødte jeg spejderførere, som i mange år havde drømt om en spejder-ekspedition til Grønland – og da skal jeg love for, der kom gang i sagerne – vores fælles ønskedrøm blev til virkelighed.

Bolden var kastet – og der blev kastet mange bolde i forskellige retninger – arrangementet greb om sig og voksede med en styrke, som gav os tro på, at det, vi var gået „i krig med“, var det helt rigtige.

Linoleumstryk, som alle holsteinsborgerne fik som gave.

Det var helt naturligt, at ekspeditionen fik navnet „Katangut“ – broderskab – og at ekspeditionsområdet blev Sønderstrømfjord – Holsteinsborg.

Vinteren 65/66 blev „grønlandsbureauet“ oprettet, og et ledersjak på 3 mand begyndte at trække i trådene.

Det skal ingen hemmelighed være, at vi fra starten løb panden mod mange mure – og der var mange og store besværligheder, der skulle overvindes. De fleste rystede på hovedet og sagde: „Det går aldrig godt“. Hvordan vil I få 100 grønlandske spejdere samlet i Grønland til at returnere med det tomme fly til Danmark, hvordan med rejsemulighederne i Grønland, hvordan med provianteringen og mange andre ting, man stillede sig tvivlende overfor. Men vi var på vej, og intet kunne stoppe os – og efterhånden blev de forskellige myndigheder og institutioner i Danmark og Grønland klar over, at der var solide realiteter bag vor fremmasen – og vi mødte efterhånden en enestående støtte og velvillighed fra alle sider – f. eks. har Holsteinsborg kommunalbestyrelse og befolkning været helt enestående overfor os.

Det omfattende forberedende arbejde blev delt op i følgende sektioner: ledersjak, sekretariat, Grønlands Rover Plan, hejken, udrustning, forplejning, sanitetstjeneste, rejsebureau og Holsteinsborgsjak.

Som sektionsledere – eller indpiskere, som vi kalder det – fandt vi de bedst egnede til jobbet. Om de pågældende kom til at deltage i ekspeditionen var mindre væsentligt – det væsentlige var, at ekspeditionen blev planlagt således, at de rovere, der deltog, gennemførte ekspeditionen i den ånd og med det resultat, som vi lagde op til fra starten – det lykkedes over al forventning.

Ekspeditionen blev fra starten lagt op som en udfordring – med store krav til den enkelte deltager, ligesom et gunstigt udfald af ekspeditionen var betinget af, at deltagerne besad et grundigt forhåndskendskab til Grønland og grønlandske forhold.

Grønlands Rover Plan (GRP) blev udformet – og formålet var at skabe et træningsprogram, der i fuldt omfang lagde op til den standard, der var en forudsætning for deltagelse i „Katangut“ ekspeditionen.

Dette træningsprogram blev endvidere valgt som korpsets årsopgave for alle danske roverspejdere i vinteren 66/67.

GRP'en blev opdelt i fire terminer à 10 uger – og derforuden skulle deltagerne igennem et strengt fysisk træningsprogram. To gange var hele holdet samlet – med fuld udrustning – til særlige instruktioner, og man blev delt op i 8 hold – med 12 personer på hvert hold. 14 dage før afrejsen skulle hver deltager kunne præstere en lægeattest på, at man var i tip top orden.

I forbindelse med GRP'en blev der i vinteren 66/67 afholdt 8 foredrag med vidt forskellige emner om grønlandske forhold. Foredragsholderne havde alle et indgående kendskab til forholdene i Grønland. Foredragene blev optaget på bånd og sendt ud til alle afdelinger i landet.

Departementchef Hesselbjerg: Administration af en verdensdel, om statsopgaver, opgaver for lokale institutioner og muligheder for privat foretagsomhed.

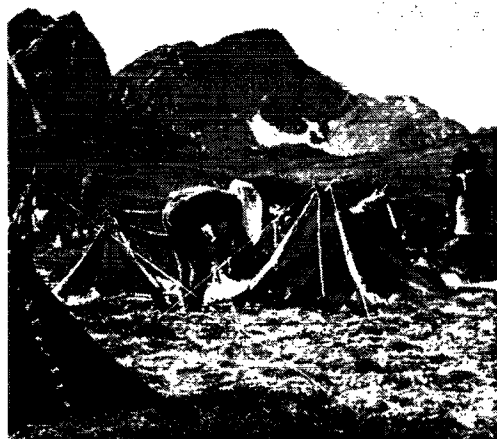
Pastor Mads Lidegaard: Sjæleligt formynderskab – udvikling eller nedbrydning.

Landsretssagfører Erik Hoff: Bjergbestigning på Grønland.

Magister, dr. Chr. Vibe: Overlevelsesteknikens rekvisitter.

Sekretariatchef Claus Bornemann: Udviklingsplaner i Grønland.

Sektionsingeniør Vagn Låge: „Om at arbejde i en fryseboks“.

Sidste lejrlads før Holsteinsborg.

– afskedslejrbrøl i Holsteinsborg.

Denne foredragsrække blev afrundet med en plenardiskussion, hvori deltog herboende grønlændere, som var dybt imponerede af ekspeditionsdeltagernes viden om Grønland.

Til hver termin blev der udsendt en mængde stof, dette forberedelsesstof var pligtstof for deltagerne, som skulle udarbejde en arbejdsmappe i en standard, så den kunne få værdi for ekspeditionen.

Man får et indtryk af, hvilke krav der stilles til den enkelte deltager, når man ser disse opgavers omfang i de forskellige grupper.

Gruppe A:

Almen viden om *geografi*, flora, fauna, klima, terræn, natur og navnestof.

Historie, grønlandsekspeditioner, Knud Rasmussen og Grønland, Eskimokulturen, nordboerne, kolonisation og nyere tid.

Samfundskundskab, landsrådet, politiske partier og tilknytning til det øvrige Danmark.

Erhverv, KGH, GTO, private erhverv, eksport/import, samfærdsel.

Planlægning og udvikling, kommissionen af 1948, udvalget af 1960.

Indgående kendskab til: livet i en by, aktuelt i Holsteinsborg 1966/1967, byudvikling, boligproblemer, erhverv, omplantning fra udsted til by, skole og uddannelse, kulturbrydninger, sociale problemer, samarbejde mellem grønlændere og danskere, lønproblemer og sprogproblemer.

Gruppe B:

Generelle færdigheder: Orienteringsteringsteknik, ekspeditionens radiomateriel og regler for brug af det. Genopfriskning af nødhjælpsfærdigheder, orientering i terræn, beplantning, is- og sneforekomster etc.

Specielle færdigheder: Hver deltager skulle finde sig et speciale indenfor følgende grupper: geografi, geologi, meteorologi, botanik, zoologi, etnografi, historie eller grønlandsk.

Gruppe C:

Opbygning af fysisk form: opvarmningsøvelser, cirkeltræning, udholdenhedstræning og marchtræning.

Gruppe D:

Ekspeditionsudrustning: fremskaffelse og fremstilling af hejkspecialudrustning, fremstilling af laksenet og hejkflage, afprøvning af udrustning.

Gruppe E:

Opbygning af selvforplejningsform, fredningsbestemmelser og jagtregler for Grønland, planter, fugle, fisk og dyr som næringsmidler, brug af jagtvåben og sikkerhedsregler, grønlandske måltider. Indleve sig i overlevelsesteknik.

Opbygning af økonomisk form: spar/tjen 26 øre i timen i 1 år.

Lille pige i Sarfanguaq.

Foto: Torkel Stentorp.

Et dansk-grønlandsk møde i Sarfanguaq.

I Holsteinsborg udførte spejderne en *tjenesteopgave*.

Landsrådet havde bevilget 100.000 kr. til påbegyndelse af en ny sportsplads, som – inden noget andet kunne udrettes – skulle drænes. Spejderne gravede – sammen med byens ungdom – 380 m grøfter og opnåede at få hele området drænet.

3 skiftehold gravede 15 timer om dagen i 1 uge.

„Katangut“ ekspeditionen var bred i bredeste forstand. Danske spejdere skulle til Grønland, grønlandske spejdere skulle deltage i ekspeditionen i Grønland, og 100 grønlandske spejdere skulle til Danmark med flyet retur.

De grønlandske spejdere fik de helt store oplevelser i Danmark, de deltog i store spejderlejre, var på et tre-dages københavnerbesøg og var ellers indkvarteret hos spejderkammerater.

Et kæmpeapparat var sat i sving for at få alt til at klappe.

De grønlandske spejdere – drenge og piger – kom fra alle byer i Grønland, og der var med stor opfindsomhed skrabet penge sammen til den store rejse. Landsrådet havde bevilget 30.000 kr. som tilskud til rejserne i Grønland. De grønlandske spejdere blev samlet sammen i Sdr. Strømfjord, men grundet de vanskelige rejseforhold måtte mange hjemmefra 14 dage inden afrejsen fra Sdr. Strømfjord. Der blev i Sdr. Strømfjord ydet den allerstørste hjælpsomhed.

Efter tre begivenhedsrige uger tog ekspeditionsdeltagerne afsked med Grønland og de grønlandske kammerater.

Nu mangler eftergæringen og vurderingen af ekspeditionens resultater på en masse områder.

De store forventninger blev indfriet, og en bekræftelse på opfyldelsen af de store ord, der var nedtrykt i ekspeditionens formål, nemlig at ekspeditionen skulle yde et bidrag til en voksende forståelse og kontakt i det dansk/grønlandske forhold, blev udtrykt af det grønlandske landsrådsmedlem Jørgen Olsen inden afrejsen fra Holsteinsborg med ordene:

„Vi grønlændere er et tusindårigt folk, for hvem dette at tilbagelægge store afstande i den barske arktiske natur altid har været noget livsnødvendigt og hverdagsagtigt. Når vi alligevel udtrykker så stor beundring og taknemmelighed for den færd, „Katangut“ ekspeditionen har gennemført ved at vandre gennem fjeldene fra Søndre Strømfjorden til Holsteinsborg, så er det fordi I hermed for første gang i vor mangeårige historie har bevist overfor os grønlændere, at det er muligt for så stor en flok unge danskere at vandre fra Danmark til Grønland. Vi føler og opfatter jeres tur som en vandring fra Danmark til Grønland, og jeres ekspedition har derfor været noget betydningsfuldt for os grønlændere. Det lover godt for fremtiden. – Tak for det I har gjort!“

„Katangut“ ekspeditionen er slut. Det ville ikke have været muligt at gennemføre dette store arrangement, hvis ikke mange flere end de, der deltog i ekspeditionen, havde ydet et stort og energisk arbejde.

Arbejdet med denne opgave har for mange roverspejdere betydet et stærkt og varigt forhold til Grønland. – Lad os håbe, at „Katangut“ ekspeditionen også kan blive en inspiration til en større forståelse for de muligheder og opgaver, som Grønland rummer, på en meget bredere front i årene fremover.

Foredrag holdt i Det grønlandske Selskab.

Roverspejdere fra Det Danske Spejderkorps afholdt sommeren 1967 en ekspedition til Grønland, og der er her fortalt om, hvordan 96 unge spejdere i alderen 18–30 år forberedte sig til den ret usædvanlige grønlandsfærd – hvordan man greb det praktiske arbejde an, og hvordan man fik lavinen sat i gang.